

FRI FAGBEVEGELSE

NR. 24

2. årgang

20 juni 1942.

KAMERAT

Før og like etter nyttårs skiftet var vi en rekke ganger inne på den prekære matsituasjonen. Vi forutsa den situasjonen som nå er tydelig og klar for enhver. De knappe rasjonene strekker på langt nær ikke til. Etterhånden er en rekke næringsmidler forevunnet fra markedet. Vi husker sikkert alle sammen hva avisene skrev om de knappe brødrasjoner. Det var ingen fare med dem. Vi hadde poteter nokk. Hvis en ikke hadde brød var det bare å spise poteter. Idag er det ikke en potet å få kjøpt. Selv fisken og silda er det temmelig dårlig med. Maktellen som vi hadde gledet oss til og som det tidligere har vært overflod av, er det bare noen få som kan skaffe seg, etter å ha stått i timsvis i kø.

Det er arbeiderne og funksjonærene som det først og fremst går utover, og særlig de familier med mange og store barn. Terboven har gjort stort nummer av en forordning som skulde sikre en mer rettfærdig fordeling. Det var særlig med tanke på arbeiderne. Denne forordning skulde gi uttrykk for nasjonalsosialistisk rettfærdighet. Men det som var det viktigste med hele forordning var at de "velvillige" skulde bli tilgodesett. Alle mennesker forestod jo den gang at det gjaldt medlemmer av NSÅ. De får ikke bare mat, nei, det er heller ingen vensker med klesmerker heller for de utvalgte. For 2de høye herrer" innen partiet er det intet som stenger. Det får det de trenger av mat, klar og brennevin. Samtidig med den store matmangel er arbeiderklassens levestandard presset ned med 40 %. Virkningen blir for hver dag tydeligere. Sykdommene brer seg på grunn av svekket motstandskraft. Folkehelsen brytes ned dag for dag. Men trass i alt dette har arbeidsfolk holdt tappert stand. Vi skrev i siste nummer at arbeiderne og funksjonærene på hver sine arbeidsplasser må søke å bedre forholdene så langt de evner i samarbeide med sine arbeidsgivere.

Det såkaldte ansvarsprinsipp skal også gjøres gjeldene for bedriftenes vedkommende. Ifølge dette prinsipp skal den øverste bedrifts sjef være "fører" og følge ansvar for sine arbeidere. Arbeidernes lønne og levevilkår er nå drevet ned til det uansvarlige. Ja, den er endog presset langt under hva tyskerne selv forutsatte da de kom hit. Derfor må arbeiderne, funksjonærene og arbeidsgiverne ta skaa opp og gjennomføre de bedringer som er mulige. Hele det norske folket er nå i samme båt og derfor må alle legge godviljen til i solidarisk samarbeide.

- V -

OMAR GJESTEBYE

Tidligere sekretar i Norges Handels og Kontorfungsjonærers Forbund er igjen arrestert. Gjestebye ble første gang arrestert i september 1940 og i begynnelsen av 1941 ble han av den såkalte folke domstol dømt til halv-annet års fengsel. Han ble løslatt i januar i år. Nå er han altså igjen arrestert for noen dager siden. Årsaken er ukjent, men han ble tatt av statspolitiet og sitter på Bredtvedt. Han skal vistnokk være sikringsfange. Vi tror ikke vi tar meget feil når vi antar at det er Odd Fossum og Kåre Rein i Landsorganisasjonen som står bak.

- V -

CIRKA 100 AUTOMATVÅPEN

har tyskerne funnet på Bulandet et stykke nord for Bergen. En rekke av stedets mannlige befolkning er arrestert og kvinnene og barna har flyttet derfra etter ordre. Deretter er på tyskerne ordre samtlige hus på stedet swidd av. Dette er igjen et utslag av det tyske høyeinn.

EN RÆKKE TYSKE OFFISERER

er skutt i Bergen fordi de søkte å flykte til England. Det skal ha lyktes endel å komme over.

DE TO KJENDTE JOURNALISTER

fra arbeiderpressen E. O. Solbækken og Alfred Skar er sloppet ut fra Grini.

AV DE FINE SAKER

som har vært til behandling ved lagmansretten i Tønsberg, har de to vært reist mot NS medlemmer. Den første behandlet Alf Kjemfjord som var sekretar for NS i Vestfold og desuten utsatt til leder for partiets barnetjeneste. Han var tiltalt for sedelighetsforbrytelse mot mindreårige. Han ble kjent skyldig i utuktig omgang med barn under 14 år og idømt 1 og et halvt års fengsel samt tap av statsborgerlige rettigheter i 10 år.

Den andre saken var reist mot Hjørdis Alvide Istre Hansen, Tønsberg. Hun var satt under tiltale for tyveri og underslag, bedrageri og falsk forklaring samt æreskrenkelse. Fornermede i saken var 3 NS kvinner. Og som et dramatisk moment i saken inngår tyveri av et skjert i NS huset. Saken er som vi forstår en skandalehistorie som avslører de mindre hjertelige forhold som preger den politiske underverden i Tønsberg. Gjensidige beskyldninger av groveste art er utvekslet under skakkas forbedrende stadium. Retten fant ikke å kunne avsi noen dom, men besluttet at tiltalte skulde mentalundersøkes.

ET NS KVINNFOLK

fru Tinnlund, sekretar i Borre Forsyningnemnd har gjort seg skyldig i ulovlig kjøp av fleisk. Hun hedde fått melding om at det foregikk ulovlig salg hos en mann i bygda og hun tilbød seg å holde tett hvis hun fikk ei skinke. Det fikk hun, men det var andre som ikke kunde holde tett. Merkelig nok er hun ikke fjerne fra sin stilling.

ET FRAMTREDENDE MEDLEM AV NS

I V. Toten, kunstmaler Eugenn Rygell, ble arrestert lørdag den 30. mai. Dette skal vistnok stå i forbindelse med et større underslag i Hirdheimen på Raufoss som ble bestyrt av Rygell. Han har vært den mest dominerende skikkelsen innen Raufosspartiet. Arrestasjonen har gjort et forstemmende inntrykk i NS kretsene, hvor man ikke lenger klarer å hemmeligholde den korrupsjon og svindel som partiets medlemmer gjør seg skyldige i.

VI HUSKER ALLE

de flotte tilbud som ble gitt de sjøfolk som vilde føre sine skip inn til Japan eller akskontrollert havnefristen er nå forlangst utløpet og ikke et eneste skip eller mannskap mottok det generøse tilbudet. Ingen norsk sjømann er nemlig til salgs og komedien med oppropet fra det såkalte rederforbund ble derfor en latterlig fiasko.

I forrige krig ble vår flåte redusert ned til det halve ved senkning og forlis. Ti år etter var den bygget opp igjen større og bedre enn noensinde. Denne gang er senkningens mindre og mer en 1800 norske skip seiler på havene. Verdens mest moderne og hurtiggående tankflåte er under norsk flagg. Den bringer over havet over halvparten av oljen og bensinen til de flygerne som skal knuse nasismen. Norge er en stormakt på havet og den stormakten er fri og i kamp utvanskelig.

Norge er større enn noen vet av
hvert skip under flaggets vift
er på det endeløse hav
et stykke Norge i drift.

NORSKE FOLK ANSLÅR

at NS på lærer og kirkestriden har mistet omlag 12.000 medlemmer.

I EN TYSK UTSENDIG I

Londonradioen sa hallomannen attende mai bl. s. Ikke noe annet sted har de undertrykte folke motstand vært sterkere enn i Norge. Igår feiret normennene i Norge og i England sin nasjonaldag. De feiret den med en ganske særegen stolthet fordi de i de siste ukene har bevist at et våpenløst folk kan tross panservogner og gestapo såsamt de som samfund bevarer sin sivilkurasje. 11.000 norske lærere nektet å adlyde de nye quislingsinstruksjoner i sine skoler. Quisling og Terbovens var var å deportere hundreder av norske lærere til arbeidsleirer i Nord Norge. Men denne aksjon har ikke brutt motstanden, den har styrket den. Interessant er det å sammenlikne de norske læreres stilling med den som de tyske dommere og offentlige tjenestemen er kommet i. I riksdagen hadde Hitler offentliggjort sin beslutning om å ville oppheve også de siste spor av tysk lov. Det lot seg ikke lenger skjule at de ledende representanter for kirken, administrasjonen og de militære ukene forut hadde rest. Den ene protets etter den annen mot nye overgrep fra Himler, Borman og andre. Men heller kunde det ikke lenger skjules at det vedtak som riksdagen på Hitlers befaling gjorde, inneholdt et helt og holdent avslag på disse protester. Den stilling som er skapt med dette er langt alvorligere enn situasjonen i Norge etter quislingsinstruksjonene. I Norge ga lærerne kraftig svar på quislingsinstruksjonene. Hver lærer viste hva han derved personlig satte på spill, og hvilken pris han måtte betale for det.

Hundreder av lærere må på betale prisen. Allikevel har de gjennom sin dåd tilkjempet den våpenløse sjer for sin sak, Seiren for Lov og Rett. I Tyskland hendte ikke noe liknende etter Riksdagsmøtet. Ingen gruppe av ledende offentlige tjenestemenn har i fellesskap vært seg mot kränkelsen av lov og rett. Enkelt har trosset, men den felles vilje har manglet, som er den eneste som kan varne et folk i en slik stilling. Uten felles sivilkurasje kan intet folk forsvare sin frihet, enn så vinne den tilbake. De norske læreres seier er beviset for hva for en styrke denne felles sivilkurasje innebærer, selv i et lite våpenløst land. Alle tyskere som innen sine fire vegger ikke legger skjul på sin avsky for Hitlers nihilistiske revolusjon, alle skulde de legge seg Norges eksempel på hjertet. De skulde huske på at et Tyskland som overlater det til andre å ødelegge sin inndre frihet, derved ikke alene mister sine anboere tillid. Langt verre er det at det mister sin selvaktelse, grunnlaget for nasjonal og individuell frihet.

HVIS DET UHJORTE TROSS ALT SKULDE SKJE

at de norske arbeidere og handelsfunksjonærer blir tatt til tysk arbeidstjeneste og tilmed sendt til Tyskland, må de framfor alt ikke glemme sine norske frihetstradisjoner, slik våre egne bestemenn og nå senest våre lærere prester og andre har hevdet den samtidig som de avholder seg fra enhver streik. Må de sent og tidlig se til å få gitt uttrykk for sin overbevisning om krigen, om folkestyret, om arbeidernes frie organisasjonsrett.

La derfor aldri tyske eller andre arbeidskamerater, tyske soldater eller hvem du kommer i berøring med være i tvil om hvordan du ser på nasismen og at du venter dens og tysklands snarlige sammenbrudd. Tykerne selv har til dato sørgelig manglet det vi kaller "sivil-kurasje" særlig motet til i fellesskap å stå fast ved sine oppfatninger selv om det koster. La det som en oppgave å gi dem et kurs i denslags mot det eneste som kan berge og gjenreise et folk.

Det sier seg selv at dette er en oppgave en må ta fatt på med varsonhet og at den til en begynnelse bare henvender seg til enkeltpersoner.

ARBEIDERNE I DEN TYSCKE RUSTINGSINDUSTRIEN.

blir nå utsatt for fryktelige anstrengelser, og almindelig sjælelig og fysisk utmatning er følgen. Man har derfor nå begyndt å gi arbeiderne nervestimulerende midler så som Bacedrin, Pervitrin m.v.. I Deutsche Medizinische Wochenschrift har legen advart mot en slik kunstig mobilisering av de siste kraftreserver. De betone at slike midler har en sterk øyeblikkelig virkning, men at de i lengden vil ta hart på hjertevikrsomheten. Kraft durch freude. Vilde det nå ikke passe bedre med Kraft Durch Pervitrin ?

NS OG ARBEIDSLØSHETEN

Et av de store agitasjonsnummer som NS fører fram er avskaffelsen av arbeidsløsheten. Det er riktig atvdet ikke lenger er noen ledighet å snakke om, men hva slags arbeid er det arbeiderne er beskjeffiget med? I Første rekke bare arbeidet som tjener tyskerne interesser. Den overveiende del av verkstedindustrien arbeider direkte og indirekte for tyskerne. Hele bygningsindustrien arbeider direkte for de samme herrer. Og en rekke andre industrier likeså. I alle tilfeller kan enhver konstaterer at det ikke er for å dekke det norske folks behov, for det finnes snart ikke varer på noe område å få for det sivile behov. En kan jo bare ta for seg boligbyggingen, så får en det mest slående bevis for hvilke interesser som går foran. De som erindrer forige verdenskrig, vil vite at det heller ikke da var arbeidsløshet, men en skrikende mangel på folk, enda det den gang ikke var noen okupasjonsmakt som førte og fremst tok folkene. Men det er den store forskjellen at dengang kjempet fagorganisasjonen gjennom lønnetilleg som kompensasjon for pristigningen. Hva får arbeiderne idag for de stigende leveomkostninger ? Resipropaganda .

STORTYSKLANDS FORSYNINGER

av jernmalm er meget gode. Tyskerne får all den jernmalm de trenger fra de besatte områder av frankrike, Luxembourg og Norge og fra Sverige. Likevel er det på grunn av den tiltagende mangel på innblandingmetaller lite sannsynlig at Tyskland i 1942 kan holde sin stålproduksjon oppe. Etterhvert som de fra før krigen oppsamlede lagere av innblandingmetaller tar slutt, kan en tvert om gjøre sikker regning med et sterkt fall i produksjonen. Mens i 1938 omlag 22 % av verdens stålproduksjon falt på Tyskland er nemlig landets produksjon av Mangan, Wolfram, Krom, Nikkel, Molybden og Vanadium under 1 % av verdensproduksjonen. Innfør det Stortyske maktområde finns Krom bare i Jugoslavia, som produserer omlag 30,000 tonn, eller mindre enn 5 % av verdensproduksjonen. Nikkel finnes bare i små mengder i Grekenland og Norge som tilsammen har noe mindre enn 2 % av verdensproduksjonen. Tungsten som inneholder wolfram forekommer bare i helt ubetydelige mengder, men kan muligens importeres fra Portugal, som produserer omlag 11 % av verdensproduksjonen. Av antimon finns omlag 6000 tonn, derav 4.500 i Jugoslavia. Dette svarer omlag til 15 % av verdensproduksjonen. Av Molybden finns 500 tonn som udelukkende forekommer i Norge. Det utgjør 3 % av verdensproduksjonen. Vanadium forekommer overhodet ikke. Av mangan måtte Tyskland importere en tredjedel av sit behov. Muligens kan Tyskland nå få noen tilførsler fra manganfeltene i Ukraine. At mangelen på innblandingmetaller i Stålproduksjonen alt nå gjør seg sterkt gjeldene i Tyskland bestyrkes av følgende: Fra Kirkenes gikk båtene i slutten av 1941 tomme tilbake til Tyskland, tiltross for at kalene i Narvik lå fulle av jernmalm. Fra Tyskland meldes at produksjonen av Jernmalm fra noen av de dårligste feltene nå er innstillet. Sveriges malm og metall eksport falt i januar 1942 til 30 mill. kr. mot 41.8 mill. i januar 1941 og 40.9 i desember 1941. i Februar falt den ytterligere til 12.2 mill. kroner mot 19.8 i februar 1941. Desuten er prisene steget omlag 15 %. Isvanskene har nok sikkert skjerpet denne bemerkelsesverdige nedgang, Men da Sveriges eksport av tremasse og papir steg 4,5 mill. kroner i forhold til febru-

ar 1941 kan nedgangen ikke bare tilskrives isendringer. Den svenske eksport av høyverdig stål til Tyskland har falt som følge av Tysklands manglende evne til å kompensere de svenske importørene for innblandingmetallene. Sverige mangler visse metaller selv og tillater ikke lenger eksport av stål uten at det tilføres landet tilsvarende mengde innblandingmetaller. Rustfritt stål som Sverige har relativt stor eksport av, inneholder fra 12 til 50 % krom og nikkel, begge deler metaller som Tyskland mangler. En forsøker sikkert i Tyskland og redusere innblandingprosenten og å erstatte de metaller som mangler med andre som en framleis har til disposisjon. En kan imidlertid gå ut fra at dette ikke kan skje uten at kvaliteten av stålet blir nedsatt, noe som snart vil vise seg i forkortet levetid. Særlig vil dette ramme motorindustrien hvor en må bruke såkalt høygverdige og rustfrie stålsorter, såvel når det gjelder fly som stridvognar.

TINN PRODUSERES

overhodet ikke i det stortyske rike. Av kobber utvinnes det i beste fall nemlig hvis tyskerne kunde nyttiggjøre seg gruvene i Jugoslavia, omlag 100 000 tonn, hvilket er mindre enn 5 % av verdensproduksjonen, og sikkert altfor lite til å dekke det tyske krigsbehovet.

Av disse 100 000 tonn kommer eventuelt 40 000 tonn fra Jugoslavia og 20 000 tonn fra Norge. I Finland produseres 10 000 tonn. Noe kobber innføres sansynligvis fra Spania. Tiltross for den omfattende metallinnsamlingen fra seivilbefolkningen i Tyskland, er mangelen på tinn og kobber allerede nå sterkt sjenerende. De allierte har når det gjelder kobber, tinn, nikkel, molubden og wolfram et enormt forspareng. Deres produksjon av disse viktige metaller er over 20 ganger så stor som Stortysklands.

ALUMINIUM OG MAGNESIUM

som trengs for å framstille det overordentlige viktige duraluminium, er derimot det stortyske rum relativt godt forsynt med. Aluminium framstilles lettest med bauxit, hvorav det o stortysklands maktområde produseres omlag 2 mill. tonn, eller over halvparten av verdensproduksjonen. For å utvinne aluminium av bauxitt trenges imidlertid kryolett som tjenestgjør som elektrolyt under utvinningen. Kryolett finnes imidlertid udelukkende på Grønland og så har nå derfor Tyskland nyttiggjøre seg opplagte lagere. Som følge av utbyggingen av aluminiumfabrikker i U.S.A. ventes de allierte i 1942 en produksjon som er over 2 1/2 gang så stor som Tysklands.

MED BLY OG SINK

er Tyskland også forholdsvis godt forsynt. Selv om Hitlerregimet i de siste fredsår anstrengte seg til det ytterste for å samle lagere for den kommende krigen, så var den samlede verdi av de importerte råvarebeholdninger imidlertid langfra imponerende. I almindelighet ble det antatt av Tyskland denne gang begynte krigen med overordentlig store lagere. Dette er ikke tilfelde. Går en ut fra at Tyskland forsøkte å lagre de for en eventuell krigføring absolutt nødvendige utenlandske råvarer proporsjonalt med de beregnede behov har en grunn til å tro at Hitler regnet med at krigen ~~sk~~ vilde være slutt innen utgangen av 1941. Det er tegn som tyder på at landet ikke lenger har nevneverdige lagere av flere av de for krigføringen viktige råvarer, såsom rågummi, tinn, kobber, wolfram, krom og nikkel. Lagrene av tobakk og kaffe er også oppbrukte. Av alle disse artiklene er nå forbruket etter all sansynlighet nedsatt til de kvanta som kan produseres eller oppsamles innen for det tyske maktområde. Når råvaresituasjonen idag, etter at krigen har vart i 5 - 6 måneder lenger enn det sansynligvis ble regnet med, ikke er ennu verre, så skyldes dette vesentlig tre kjendsgjerninger. For det første kom Tyskland i de besværede land over store lagere som delvis er blitt overført til Tyskland. For det annet var blokaden særlig i begynnelsen av krigen, lagt fra tett. Det lyktes

Tyskland å karene edskillige skip med viktige laester. For det tredje har man kunnet sikre seg tilførsler av de varer man manglet gjennom import fra Russland, Portugal, Sornia, Tyrkia og ikke minst Nord Afrika. Først nå er blokaderingen helt sluttet. Den kjendsgjerningen at det i amerikanske havner ligger i opplag et stort antall tyske og italienske skip som nå er av retatt av de allierte er enn videre tydelige tegn på at Hitler ikke reknet med at Amerika skulde bli innblandet i krigen.

--- V ---

ALT TYDER SÅLEDES PÅ AT HITLER

har regnet med en lynkrig og at det først var da han etter nederlaget i luftslaget over England i september 1940 måtte oppgi invasjonforsøket, at han bestemte seg til å angripe Russland. Hitler har utvilsomt høstet ved hjelp av de store russiske råvarerikdommer å skaffe seg i det minste noen av de varer han trængte for å kunne fortsette krigen mot England. Han visste at han enten måtte sprengre blokaden, eller skaffe seg de nødvendige varer han trængte fra Russland. Fordi han hittil ikke har maktet noen av delene faller vår produksjonen i Tyskland nå for hvert kvartal likesom i 1918.

--- V ---

FERDOVEN

kom i sin tale forleden til rederne igjen inn på nasjonalsosialistisk rettferdighet. Den fordeling av matvarer, vi nå bygger på tar først og fremst hensyn til arbeiderne, bønderne og fiskerne, sa han. La oss minne ham om at han såg det som sin første oppgave da han kom hit til landet å presse arbeidernes lønninger ned. Livstandarden for arbeiderne er sunket ned 40 %. La oss samtidig huske at han har gjort dette ved hjelp av sine lakaler i landsorganisasjonen, ved henrettelser og massafengsel av arbeidere og arbeidernes tillidsmenn. Ferdoven kan derfor være forvilet om at arbeiderne er hardt og stålsette gjennom denne kamp og at de om ikke lange igjen skal flytte sin

FRI FAGBEVEGELSE.